

SKEDER I TREE

Af Jonas Ibsen

Dette er blot en simpel metode at lave skeder i træ på. Der findes utvivlsomt andre mere raffinerede måder, som jeg meget gerne vil høre om.

Jeg begyndte på at lave skeder i træ, da jeg startede på at lave Sgian Dubhs (skotske strømpeknive). De fabriksfremstillede Sgian Dubhs jeg har set i Skotland, har en skede lavet af en tynd plast- eller træform overtrukket med et meget tyndt lag skind. Nogle er også lavet helt i plast. Ofte har de beslag i et eller andet metal. Det kunne jeg ikke rigtig finde ud af at lave, så jeg forsøgte at lave skeder i træ til dem i stedet. Og det er jeg blevet glad for.

Valg af materiale er vigtigt. Er træet for blødt, er man

nødt til at lave skeden ret tyk, for at den kan holde til at blive brugt. Noget træ, som slangetræ og ibenholt, er meget hårdt, men også meget sprødt og flækker nemt under behandling med stemmejern. Ibenholt har jeg brugt en del, men er holdt op med at bruge det til skeder, da det er meget følsomt overfor varme. Det slår sig kraftigt i sollys og bliver hurtigt så varmt, at limen slipper når det ligger i sollys. Jeg har måttet lime en hel del skeder i ibenholt om igen på grund af, at de har ligget i sollys om sommeren. Jeg er gået bort fra at bruge Danalims lynepoxy til at lime skederne sammen, og bruger i stedet rød Araldit eller Plastic Padding, da de kan holde til højere temperaturer. Da jeg laver mine knive på

skolen, hvor jeg arbejder, kan jeg ikke bruge blå Araldit, da jeg ikke har lyst til at lade knivene ligge på skolen natten over. Til reparationer, af det jeg har lavet, bruger jeg tynd sekundlim (cyanoacrylat).

En anden erfaring, jeg har gjort mig, er ikke at lave spids på skeden i et andet materiale, da spidsen vil være meget sårbar overfor stød.

Træet til skeden og skæftet tager jeg ofte fra samme klods, da man så kan fortsætte strukturen i træet fra skæftet over i skeden. Hvis jeg bruger lyst træ, vil man under alle omstændigheder kunne se, hvor skeden er delt. Og så mener jeg, "at hvad man ikke kan skjule, er det bedre at fremhæve". Og det gør jeg så med en skive spacer, mellemlæg, pap eller tin. Hvis jeg bruger det, saver jeg også skæftet igennem og bruger det samme der. Hvis samlingen ikke bruges som pynt, fræser jeg kun i den del, der skal være forrest og ikke i begge dele. Da dette gør at samlingen kommer længst muligt bagud, og dermed bliver mindst muligt synlig.

Jeg har en gang, og kun én gang, forsøgt at bore ud i skeden uden at save den igennem. Det er fuldstændigt

Kniv med falsk tange inden samling.

Udfræsning i skede samt rundsavsklinge.

umuligt at styre boret. Derfor flækker jeg altid materialet til skeden. For at gøre plads til bladet gør jeg én af to ting. Enten laver jeg en falsk tange i både skede og skæfte, som er samme tykkelse som bladet og som er i en kontrastfarve til resten af skæftet, eller jeg saver skedematerialet igennem og sliber det derefter ganske kort på en skivesliber for at få det helt plant. Derefter bruger jeg min lille Proxon boresøjle, med fleksibel forlængeraksel og en lille rundsavsklinge, til at fræse det overskydende materiale væk. Det gør jeg på den måde, at jeg fræser omridset af bladet først. Og derefter fræser spor parallelt med omridset indenfor aftegningen af bladet, så der maksimalt er 2 mm mellem sporene. For til sidst at fjerne resterne med et 4 mm stemmejern. Man kan også lave det hele med stemmejern, men man skal passe meget på med hårde træsorter, at

de ikke flækker og revner. Det gør ikke noget, at der er lidt ekstra plads til bladet, når man er færdig med at fræse. Det fylder man ud senere. Hvis man tør, kan man fræse ud til en lille magnet nede i skeden, men man skal passe på, at man ikke kommer til at slibe ind til magnetten, når man formgiver skeden. Meget små magneter fra højtalere eller gamle mobiltelefoner er de bedste. Husk dog, at magneten skal dækkes helt til med lim, så den ikke ridser bladet.

Jeg bruger næsten altid forplade på skeden, ligesom på

mine knive. Det gør nemlig, at man kan passe skeden til langt bedre, end man kan ved at lægge filt, læder, stof eller andet ned i skeden. Forpladen laves ved, at man afmærker bladets bredde på klodsen og derefter borer mange huller tæt på hinanden med et bor, der er en anelse mindre end bladets tykkelse. Resten fjerner man med nålefil og tålmodighed. Når forpladen skal på skeden, fedter jeg bladet og forpladernes ydersider grundigt ind i vaseline. Bladet skal være skæftet først, så der er noget at holde i. Så fylder jeg godt med Danalim Lynepoxy (er tyndere i konsistensen og er derfor det bedst egnede til dette formål) ned i skeden og i samlingen af forpladen på skeden. Derefter propper jeg kniven ned i skeden (inden limen størkner!!!) og venter

Værktøj til udfræsning.

Kirjes luftgummirullepudser og sandpapir op til korn 600 eller 1200. Hele tiden skal man passe på at vide præcis, hvor man har fræset ud i skeden. Og tro mig, man laver kun fejl her én gang.

Til sidst sikre jeg mine samlinger med sølvnitte på 1 mm. Jeg borer med et bor på 1,1 mm med skaft (fås på Ravstedhus) og bruger

Inden limning af forplade på skeden.

10-15 min. Så hiver jeg kniven op igen, og det kan godt kræve lidt kræfter — rigtig mange hvis man ikke har været grundig med vaselinen — og tørrer bladet grundigt af for limrester og vaseline. Ulempen ved denne metode er, at det tager noget tid, før man kan sætte kniven ned i skeden og få den op uden vaseline på, men det ophører med tiden.

Så formgiver jeg med skiveslibere i flere størrelser,

Limet. Nu mangler bare formgivningen.

STORT UDVALG I HÅNDSMEDEDE KLINGER

- et utal af faconer og størrelser

Damaseret knivklinger mindst 20 forskellige mønstre
Lamineret knivklinger med flere forskellige overflader
Damaseret og lamineret barre til videreforarbejdning

Se min hjemmeside www.poulstrande.com

Sostej 5ti'cttarup 13 ■ tiej O
1)K-41.30 Sja'llanul
17Clefilll +1-5 1-6 1 9 .13 05

derefter tynd sekundlim (cyanoacrylat) til at hæfte sølvstiften inde i hullet. Det overskydende sølv og lim fjerner jeg med en lille fil og sandpapir. Stifterne sættes på i kanten af skeden og gennem forpladen ned i resten af skeden.

Igen er dette bare min måde at gøre det på. Der findes sikkert andre og bedre måder og dem vil jeg meget gerne høre om — også meget gerne som indlæg til bladet her.